

اخلاق اسلامی

این کتاب بر اساس طرح آسان فهمی
آموزه‌های اخلاق اسلامی به همت
«هیئت محمد ال‌امین (ع)» تدوین یافته است

ترجمه : سید صادق شفقانی زاده

شناسنامه کتاب

نام کتاب: اخلاق اسلامی
نویسنده: هیئت محمد امین
ناشر: دارالانصار
چاپ: باقری
نوبت چاپ: اول
تاریخ چاپ: ۱۳۸۵
تیراژ: ۲۰۰

شابک: ۹۶۴-۸۹۵۶-۳۰-۸

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ می باشد

دارالانصار

قم - خیابان انقلاب - کوچه ۳۴ پلاک ۱۶

تلفن: ۷۷۵۱۱۲۰ فاکس: ۷۷۲۳۵۸۷

مکتبه الامین

قم - گذر خان جنب مسجد امام رضا تلفن: ۷۷۴۲۵۹۹

پیشکش

این نوشتار را به دارنده «خُلق عظیم»!

ادب آموز خدای جلّ و علا؛

خاتم پیامبران، محمد مصطفی ﷺ؛

و بانوی بانوان، همو که خدا به خشنودی اش خشنود و به خشم او خشم می شود:

فاطمه زهرا علیها السلام؛

و امامان هدایتگر و کشتی های نجات و رستگاری، حجت های دوازده گانه خدا علیهم السلام

تقدیم می کنیم و از خدای جلّ و علا خواهانیم که در این سرازیرت و در آن سراشاعت آنان

را نصیب ما گرداند.

هیئت محمد الامین ﷺ

فهرست مطالب

۵	پیشکش
۲۱	سخن مترجم
۲۴	درآمد
۲۵	۱. اخلاق اسلامی
۲۶	نشانه‌های خوش خویی، اهل بیت علیهم‌السلام و اخلاق
۲۷	۲. خودسازی (تزکیه نفس)
۳۱	آزمون دشوار
۳۲	۳. تأثیر تربیت بر اخلاق
۳۲	تأثیر محیط اجتماعی بر تربیت، تربیت دختر مسلمان
۳۳	کودک و مسئولیت پذیری
۳۴	کودک رانستکار
۳۶	۴. دین و ایمان
۳۷	برخی آموزه‌های اساسی دین، آفت‌های دین
۳۸	بی دینان، دین بازچه نیست
۳۸	برخی از فواید و دستاوردهای دین
۳۹	روزی که پشیمانی سودی ندارد
۴۰	ایمان، پایه‌های ایمان
۴۱	مؤمن کیست؟ نشانه‌های مؤمن، مراجزو همسران او قرار بده
۴۳	۵. فضیلت‌ها، نیل به فضیلت‌ها، فضیلت چیست؟
۴۵	اهل فضل، برترین مردم
۴۶	آراسته شدن به فضیلت‌ها
۴۷	۶. پستی، خبیث‌ترین و پاکیزه‌ترین عضو در انسان
۴۸	۷. زبان
۴۹	۸. سخن از زبان برآید، سخن چیست؟
۵۰	زیبا و زشت، سخن نابجا، سخن بیجا عیب‌ها را آشکار می‌سازد
۵۱	کم گفتن و گزیده گفتن، تمام آنچه می‌دانی مگو
۵۲	گاهی سخن از سکوت بهتر است، سکوت از طلاست
۵۳	سکوت اولیای خدا، سخن نیکو
۵۴	جایزه چهارصد دیناری
۵۶	۹. از آفت‌های زبان، یکم: زیاده‌گویی و یاهه‌گویی
۵۷	دوم: فرو رفتن در باطل
۵۷	سوم: فحش، ناسزا، لعن و بدگویی
۵۹	خشنودی خدا و غضب شیطان، مادرش کنیز است
۶۰	برخی ناسزا را به جان می‌خورند
۶۰	چهارم: زخم زبان، طعنه
۶۱	پنجم: دیگران را با القاب ناهمشان یاد کردن
۶۲	ششم: ستیزه جویی، هفتم: جدال

۶۳	هشتم: غنا و طرب
۶۵	و از شنیده ها هم می پرسند
۶۶	موسیقی در جوار حرم حسینی
۶۸	نهم: شعر ناپسند، رزم زبان
۶۹	اولین سراینده شعر، سرایش شعر در فضایل اهل بیت علیهم السلام
۷۱	دفاع از حریم محترم ولایت با شمشیر زبان
۷۷	دهم: مزاح و خنده
۷۹	مرد بیکار
۸۰	من جبرئیل، دانایان به نادانان بیاموزند
۸۱	مزاح استاد و شاگرد، لقب برتر
۸۲	یازدهم: استهزا
۸۳	خود برتر بینی قریش، صفیه و افتخاراتش، گذر از پل صراط
۸۴	تصویر آدم خوار، دشمنی با خدا
۸۵	دوازدهم: افشای راز
۸۶	سیزدهم: غیبت
۸۸	پیامدهای غیبت
۸۹	کسانی که غیبتشان جایز است
۹۰	چهاردهم: تهمت زدن، درمان تهمت زدن
۹۱	پانزدهم: دورویی، شانزدهم: دروغگویی
۹۳	پیامدهای دروغگویی
۹۴	علت های دروغگویی، شرم دروغگویی
۹۵	ادعای نبوت، به من مهلت دهید
۹۶	هفدهم: سخن چینی
۹۸	و زبانی که بند آمد
۹۹	از زیبایی ها و محاسن زبان، یکم: راستگویی
۱۰۰	دوم: تلاوت قرآن، اذکار و صلوات
۱۰۴	معجزه قرآن
۱۰۵	صلوات محمد صلوات الله علیه
۱۰۵	چرا صلوات؟
۱۰۶	خواهی در فضیلت صلوات
۱۰۶	ذکر خدای عز و جل
۱۰۷	یاد خدا بودن
۱۰۸	وارسته ترین اعمال
۱۰۸	از دستاوردهای ذکر
۱۰۹	باید بیشتر به یاد خدا بود
۱۱۰	ماهیت ذکر
۱۱۰	بازدارنده ها و موانع ذکر
۱۱۱	گونه های ذکر، برترین ذکر
۱۱۲	اول و آخر ذکر، از بام تا شام
۱۱۲	چگونه بخوابیم؟

- سوم: سلام کردن . چهارم: اصلاح و ارشاد دیگران ۱۱۳
- اندرز چه زمانی سودمند است؟ ۱۱۵
- پند پاکان ۱۱۵
- وصیت بابا آدم ۱۱۶
- دنیا در نگاه لقمان ۱۱۶
- شکار شکارچی ۱۱۷
- چرا از مرگ بیزاریم؟ ۱۱۷
- گمان کردند دیوانه‌ام ۱۱۹
- بشر برهنه پا ۱۱۹
- نصیحت در کارزار ۱۲۰
- پندهای صادقانه ۱۲۲
- پنجم: سخنوری و خطابه . از فایده‌های سخنوری ۱۲۳
- نیازمندی‌های یک سخنور . شروط خطبا ۱۲۴
- کتاب «الشعائر الحسینیة» ۱۲۵
- ششم: امر به معروف و نهی از منکر ۱۲۶
- شروط امر به معروف و نهی از منکر ۱۲۹
- آنچه را انجام نمی‌دهید، نگویید ۱۳۰
- گونه‌های منکرات ۱۳۱
- کوتاهی و اهمال ۱۳۲
- رضایت بر منکر ۱۳۵
- مراحل امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۵
- بدون استثنا ۱۳۶
- آنگاه که مسخ شدند ۱۳۷
۱۱. صله ارحام ۱۳۹
- از دستاوردهای صله رحم . پیامدهای قطع رحم ۱۴۰
۱۲. نیکی و بدی به پدر و مادر ۱۴۲
- نیکی به والدین بعد از مرگشان ۱۴۴
- بهشت زیر پای مادران است ۱۴۵
- حتی آف مگو . حق مادر ۱۴۷
- عاق والدین . گاو طلایی ۱۴۸
- رضایت مادر و عذاب قبر ۱۵۱
- آیا مادر دارد؟ ۱۵۳
- نوکر خانه زاد ۱۵۴
- سیلی به پدر ۱۵۵
- هر چه کنی به خود کنی ۱۵۶
۱۳. مهرورزی به فرزندان . فرزندان صالح ۱۵۷
- دوستی فرزندان شما را از یاد خدا باز ندارد . کودک نوازی ۱۵۸
- فرزند ناهل . دختر دوستی و پاداش آن ۱۵۸
- عدالت بین فرزندان . حق فرزند بر پدر ۱۵۹
- فرزند گرسنه ۱۶۰

۱۴. همسایگان..... ۱۶۱
- همسایهٔ خدای متعال..... ۱۶۲
- همسایگی امام حسین (علیه السلام)..... ۱۶۳
۱۵. امانتداری..... ۱۶۴
- دستاوردهای امانتداری. این گروه، امین نیستند..... ۱۶۵
- علم نوعی امانت است. زنجیرهای شیطان..... ۱۶۶
- نگهداری امانت..... ۱۶۷
۱۶. خیانت..... ۱۶۸
- انواع خیانت. نشانه‌های خیانتکار..... ۱۶۹
- سه گاو. خدا در کمین است..... ۱۷۰
۱۷. غضب = خشمناکی. از آثار خشم..... ۱۷۲
- درمان غضب..... ۱۷۳
- خشم کور..... ۱۷۴
۱۸. حلم و بردباری. در چه مواردی انسان بردبار می‌شود؟..... ۱۷۶
- بردباری چیست؟..... ۱۷۷
- فایده‌های بردباری. چگونه بردبار باشیم؟..... ۱۷۸
- از دستاوردهای حلم. عصام و حلم حسینی..... ۱۷۹
- صورت شیخ و آب دهان..... ۱۸۰
- من باقر هستم؛ شکافنده علم. حلم امام سجاد (علیه السلام). بردباری رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)..... ۱۸۱
- از تنبیه در امان بودم. بردباری حضرت موسی (علیه السلام) با بز..... ۱۸۲
- الگوی بخشش و بردباری..... ۱۸۲
- بردباری آیت الله العظمی سید محمد شیرازی..... ۱۸۳
۱۹. عفو و گذشت. گذشت خدای عز و جل..... ۱۸۴
- از دستاوردهای عفو و گذشت. گذشت هنگام قدرت..... ۱۸۵
- رفتن به مسجد برای طلب بخشش. محمد، چه کسی نجات می‌دهد؟..... ۱۸۶
- بهرام گور و چوبان دزد. قاتلی که تاجر شد..... ۱۸۷
- انگشتر شفا بخش..... ۱۸۸
- گذشت مولا. بزرگواران این چنین‌اند..... ۱۸۹
۲۰. انتقام. گذشت برتر است..... ۱۹۱
- گذشت عزت است. گذشت یا انتقام جویی..... ۱۹۲
- درمان انتقام..... ۱۹۳
۲۱. جقد و کینه توزی..... ۱۹۴
- کینه زدایی. ابلیس نیز این گونه بود..... ۱۹۵
۲۲. سرزنش. چند نکته..... ۱۹۶
۲۳. شفقت و مهربانی. از نشانه‌های مهربانی. بیست سال ادعای نابینایی..... ۱۹۷
۲۴. عذرخواهی و ملامت. عذرپذیر باش..... ۱۹۸
- عذرخواهی پذیرفته نیست. عذرخواهی یا بهانه‌جویی؟..... ۱۹۹
- آنجا که عذرخواهی پذیرفته نیست..... ۱۹۹
- کسی که عذر نپذیرد. مکن کاری که باز آرد پشیمانی. ملامت..... ۲۰۰

۲۵. نرمی و مدارا..... ۲۰۱
- شب از آن تو، روز از آن ما، نرم خوئی امام زین العابدین علیه السلام با غلامان..... ۲۰۲
- خوش رفتاری با مردم..... ۲۰۴
۲۶. قساوت قلب و سنگدلی. عوامل سنگدلی..... ۲۰۶
- درمان سنگدلی..... ۲۰۷
۲۷. گریه..... ۲۰۸
- پاداش گریه بر مصائب اهل بیت علیهم السلام..... ۲۱۰
- سنگی از ترس جهنم می‌گردد. بلال و ترک اذان..... ۲۱۱
- شب دیوانه، روز عاقل..... ۲۱۲
۲۸. رحمت، دلسوزی و مهربانی. رحمت خدای عز و جل..... ۲۱۳
- برخی از اسباب رحمت الهی..... ۲۱۳
- رحم به یتیمان..... ۲۱۴
- پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله یتیمی را سرپرستی می‌کند..... ۲۱۶
- گناهکاری که بخشیده شد. قصاب راز دار..... ۲۱۷
- پیمان آهو..... ۲۱۹
- لبخند پیامبر صلی الله علیه و آله. سبکتین و ترحم بر حیوانات..... ۲۲۰
- گرگ شیرده. ترحم به یک سگ..... ۲۲۱
۲۹. احسان و نیکوکاری..... ۲۲۳
- زن پاکدامن..... ۲۲۴
- جانشینی فرشته..... ۲۲۷
- احسان به ماده سگ..... ۲۲۸
- به چه دلیل علوی هستی؟..... ۲۳۰
- صورت حساب..... ۲۳۱
۳۰. ستایش و مدح. چگونگی ستایش..... ۲۳۳
- از مدح بهره‌یز..... ۲۳۴
- در کجا مدح جایز است؟ به حرف مردم توجه مکن..... ۲۳۵
۳۱. غبطه. از صفات غبطه خورندگان..... ۲۳۷
۳۲. حسد. از ویژگی‌های حسود..... ۲۳۸
- از پیامدهای حسد..... ۲۳۹
- از عجیب‌ترین داستان‌های حسد..... ۲۴۰
- ایاز و اتاق در بسته..... ۲۴۲
- چشمم را دریاور..... ۲۴۳
۳۳. اخلاص..... ۲۴۵
- موانع اخلاص. از دستاوردهای اخلاص..... ۲۴۷
- بعداً جوابت را خواهم داد. پزشک مخلص..... ۲۴۸
- اخلاص مآل عبد الله شوشتری..... ۲۴۹
۳۴. ریا. انواع ریا..... ۲۵۰
- عمل برای دیگران، نه خدا..... ۲۵۱
- کیفر ریاکار..... ۲۵۲
- نشانه‌های ریاکار. معنای ریاکاری..... ۲۵۳

۲۵۴	برترین عبادت. درمان ریاکاری
۲۵۵	شبی باریا. شیطان و قطع درخت
۲۵۶	تو نیز این ریاکاری را بکن.
۲۵۷	۳۵. عجب و خود پسندی
۲۵۸	از عوامل خود پسندی. از پیامدهای خود پسندی
۲۶۰	خود پسندی او را غرق کرد
۲۶۱	۳۶. تکبر و خود بزرگ بینی
۲۶۳	انگیزه های تکبر. از پیامدهای تکبر
۲۶۵	درمان تکبر
۲۶۷	رو به رویی با عزرائیل
۲۶۸	تکبر پوچ
۲۶۹	۳۷. تواضع و فروتنی
۲۷۰	از دستاوردهای فروتنی
۲۷۱	برترین نوع فروتنی. امام حسین علیه السلام و پیروان
۲۷۲	امیر فروتن. خواجه نصیر الدین و آسیابان
۲۷۳	مردان آسمانی چنین اند. فروتنی سربلند
۲۷۴	تواضع و دانایی
۲۷۵	۳۸. غرور. از عوامل غرور
۲۷۶	انواع غرور
۲۷۷	از پیامدهای غرور
۲۷۸	بهشتی از جنس سراب
۲۸۰	مردی کوردل
۲۸۱	پروردگار ذروغین. هیأت همراه خسرو پرویز
۲۸۲	۳۹. فخر و مباحات. فخر فروشی پسندیده
۲۸۳	مأمون عباسی و سالم افطس. بالاترین فخر
۲۸۵	۴۰. مروت (= جوانمردی و مردمی کردن، مردانگی، رادمنشی). از دستاوردهای مروت
۲۸۷	برترین نوع مروت
۲۸۸	اوج مروت
۲۸۹	مروت و ولایت
۲۹۱	۴۱. اطاعت و معصیت، فرمانبرداری و نافرمانی
۲۹۲	پیامدهای گناهان آشکار
۲۹۳	بزرگترین گناهان
۲۹۴	از پیامدهای گناهکاری آشکار
۲۹۶	داروی گناه و کفاره آن
۲۹۷	بازدارنده های گناه
۲۹۸	آثار اطاعت خدا. وادارنده های به گناه
۲۹۹	پنج نکته، پنج اصل
۳۰۰	سنگ فرمانبر. رهگذر و طفل
۳۰۱	هیزم و طلا
۳۰۲	گرگ و گوسفندان. پرنده و آهو در محضر سلمان
۳۰۲	به گناه نزدیک شدم
۳۰۳	جهل مرکب

۴۲. پشیمانی . آنچه به پشیمانی می انجامد ۳۰۵
- بازدارنده های پشیمانی . پشیمانی هنگام مرگ ۳۰۶
- بدگمانی ۳۰۷
۴۳. هدایت . عوامل هدایت . خود شکن راز گوی ۳۰۸
- و هدایت یافته بازگشتند ۳۰۹
۴۴. توبه ۳۱۱
- از نشانه های مؤمن تواب . از دستاوردهای توبه ۳۱۲
- توبه حُر ریاحی ۳۱۵
- دم مسیحایی ۳۱۷
- توبه قوم یونس علیه السلام ۳۱۹
- نمک و نمکدان ۳۲۰
- شروع یک حماسه بزرگ . نوه پیغمبر صلی الله علیه و آله را می کشم و توبه می کنم ۳۲۱
- چگونه جواب خدا را بدهم ؟ ۳۲۳
۴۵. عدل . عدالت، بر سه قسم است ۳۲۵
- از دستاوردهای عدل . ویژگی عادل و دادگر ۳۲۶
- جوان، علی علیه السلام و شریح قاضی ۳۲۷
- فرار از حکومت خدا ممکن نیست ۳۲۹
- عاقبت ستمگران ۳۳۰
- اعدام طاغوت ۳۳۱
- از مکافات عمل غافل مشو . جنایتکاری که پس از ۳۰ سال به دام افتاد ۳۳۲
- قضایات طاغوت ۳۳۴
۴۶. وفا و پیمان داری . الوعه و وفا ۳۳۵
- وفا در کربلا ۳۳۶
- وفای رسول اکرم صلی الله علیه و آله نسبت به مادر علی علیه السلام ۳۳۹
- دو همسفر، دو شیوه ۳۴۰
۴۷. حیا و شرم . انواع حیا ۳۴۳
- از دستاوردهای حیا . حیای مذمت شده ۳۴۴
- بی حیایی آوران ۳۴۵
- امام حسین علیه السلام و غلام ۳۴۶
۴۸. محاسبه و مراقبت نفس ۳۴۸
- از دستاوردهای محاسبه نفس ۳۵۰
- حسابرسی آسان ۳۵۱
- آنان که بدون حساب وارد بهشت می شوند ۳۵۲
- آنان که بدون حساب وارد جهنم می شوند ۳۵۲
- حضرت یوسف علیه السلام و پزیشان . فقط در فکر دیگران است ۳۵۳
۴۹. آرزوهای دور و نزدیک ۳۵۵
- امید و ناامیدی . هراس بزرگ ۳۵۷
- تلخی مرگ ۳۵۸
۵۰. سخاوت ۳۵۹
- از نشانه های سخاوت . از دستاوردهای سخاوت ۳۶۱

- از دستاوردهای کرم، نیازت را از سه گروه میخواه..... ۳۶۳
- امام حسین علیه السلام و چوپان..... ۳۶۴
- پرسش پیش از بخشش..... ۳۶۵
- امام حسین علیه السلام و اعرابی..... ۳۶۶
- مقایسه بین کریمان..... ۳۶۷
- گرامیداشت دختر حاتم طائی..... ۳۶۸
۵۱. هدیه..... ۳۷۰
- هدیه ناپذیرفتنی، خیرات زندگان برای مردگان..... ۳۷۱
- هدیه شیخ مرتضی انصاری رحمه الله، حسن توجهی دقیق و زیبا..... ۳۷۲
۵۲. میهمانی و ضیافت..... ۳۷۴
- آداب میهمانداری، برکت میهمان..... ۳۷۵
۵۳. اطعام و غذا دادن..... ۳۷۷
۵۴. آب دادن..... ۳۷۹
۵۵. صدقه، کمک به مردم و برآوردن نیاز آنان..... ۳۸۰
- اعرابی و چهار هزار درهم..... ۳۸۷
- طواف شکن، شیخ و بیمار..... ۳۹۰
- چنین کنند بزرگان..... ۳۹۱
- سخاوت و هدایت، بابا جان خرچی..... ۳۹۲
- انگور صدقه‌ای، لقمه به لقمه..... ۳۹۳
- رهایی از درد سر..... ۳۹۴
۵۶. قرض و وام..... ۳۹۵
۵۷. ایشار و فداکاری..... ۳۹۶
- مسکین و یتیم و اسیر..... ۳۹۷
- بر ستیغ بلند فداکاری..... ۳۹۸
- فداکاری آحادی‌ها..... ۳۹۹
- ایشار در غزوه تبوک، فداکار تشنه کام..... ۴۰۰
۵۸. بُخل..... ۴۰۲
- انواع بخل، از پیامدهای بخل..... ۴۰۳
- بخیل و دیگ غذا، بخیل و فقرا، فرمانروای بخیل..... ۴۰۴
- پیاده تاگور خویش، انجیر زیر تخت است..... ۴۰۵
۵۹. شُخ، خُست نفس، عذر تراشی..... ۴۰۷
- از پیامدهای خُست نفس..... ۴۰۸
۶۰. مَنّت گذار..... ۴۰۹
۶۱. شَرّه (حرص بسیار، نهایت حرص)، از پیامدهای شَرّه و حرص شدید..... ۴۱۰
- درمان حرص شدید و شره، گنجشک سخن‌گو..... ۴۱۱
- حرص مرگ آور..... ۴۱۲
۶۲. اسراف و زیاده‌روی..... ۴۱۴
- نشانه‌های اسرافکار، از موارد اسراف، اسراف ستمگران..... ۴۱۵
۶۳. اقتصاد و میانه روی..... ۴۱۷
۶۴. رشوه خواری، از پیامدهای رشوه خواری..... ۴۱۸

- ۴۱۹..... ۱.۶۵ احتکار.....
- ۴۲۰..... ۶۶. زهد و دنیاستیزی، از نشانه‌های زاهد.....
- ۴۲۲..... از دستاوردهای زهد.....
- ۴۲۳..... آنچه به زهد می‌انجامد، شمه‌ای از زهد مقدس اردبیلی.....
- ۴۲۴..... دو مجموعه.....
- ۴۲۵..... عیسی علیه السلام و مادرش.....
- ۴۲۸..... استاد و شاگرد.....
- ۴۲۹..... کاخ‌ها کاروانسراست.....
- ۴۳۱..... ۶۷. طمع و آز. از پیامدهای طمع، طمع پسندیده.....
- ۴۳۲..... طمع آنان را کشت.....
- ۴۳۳..... ۶۸. قناعت (صرفه جویی).....
- ۴۳۴..... از دستاوردهای قناعت.....
- ۴۳۵..... شکایت اهل حمص.....
- ۴۳۶..... سبکیاران رستگارانند.....
- ۴۳۷..... ۶۹. حرص، از پیامدهای حرص.....
- ۴۳۸..... حرص پسندیده، حرص بر حکومت.....
- ۴۴۰..... ۷۰. نفاق و دورویی، از صفات منافق.....
- ۴۴۱..... آنچه به دورویی می‌انجامد.....
- ۴۴۲..... درمان نفاق.....
- ۴۴۳..... ۷۱. چرب زبانی و چاپلوسی، در حق چرب زبانی نکنید، از پیامدهای چاپلوسی.....
- ۴۴۴..... ۷۲. دشمنی، پیامدهای دشمنی.....
- ۴۴۵..... علل دشمنی، دشمن کیست؟.....
- ۴۴۶..... ۷۳. تعصب، تعصب چیست؟، تعصب پسندیده و مطلوب.....
- ۴۴۷..... تعصب ابلیس.....
- ۴۴۸..... ۷۴. شجاعت، ویژگی‌های همراه شجاعت.....
- ۴۵۰..... شجاعت امیرمؤمنان علیه السلام در جنگ بدر.....
- ۴۵۱..... شجاعت امیرمؤمنان علیه السلام در غزوه احد.....
- ۴۵۴..... شجاعت امیرمؤمنان علیه السلام در غزوه خندق.....
- ۴۵۶..... شجاعت امیرمؤمنان علیه السلام در غزوه خیبر.....
- ۴۵۷..... شجاعت ابوذر غفاری.....
- ۴۵۸..... شجاعت یک زن.....
- ۴۶۰..... ۷۵. ترس و زبونی، سرانجام زبونی، نمونه‌هایی از زبونی.....
- ۴۶۱..... درمان زبونی.....
- ۴۶۲..... ۷۶. تهوّر (لا ابالیگری)، درمان تهوّر، مرگ و حماقت.....
- ۴۶۴..... ۷۷. عجله و شتاب.....
- ۴۶۵..... شتابزدگی پسندیده.....
- ۴۶۷..... ۷۸. پاکیزگی.....
- ۴۶۸..... از فواید پاکیزگی.....
- ۴۶۹..... ۷۹. نظم در زندگی و تدبیر و تدبیر.....
- ۴۷۰..... تدبیر امام کاظم علیه السلام.....

- ۴۷۱ از مرجعیت تا سیاست
 ۴۷۲ ارتش شب، ارتش روز، هدایت مُدبِرانه
 ۴۷۶ ۸۰ دور اندیشی
 ۴۷۸ دورانِ پیش کیست؟
 ۴۷۹ ۸۱ زیرکی و ذکاوت، زیرک کیست؟
 ۴۸۰ آب گوارای کُشنده
 ۴۸۲ زیرکی عضد الدّولَة بویهی
 ۴۸۳ تبانی با دادخواه
 ۴۸۴ ۸۲ تنبلی، از پیامدهای تنبلی
 ۴۸۶ درمان تنبلی، کسر خواب دارم
 ۴۸۸ ۸۳ حجاب اسلامی
 ۴۸۹ حقیقت حجاب اسلامی
 ۴۹۰ حجاب زن، حجاب مرد
 ۴۹۱ برداشت‌های غلط از حجاب، زن غربی متفکر: به حجاب نیازمندیم
 ۴۹۱ حجاب، شخصیت زن را ارج می‌نهد، نقش زن در تمدن اسلامی
 ۴۹۲ حجاب و پاکی، دل اصل است و اندام فرع
 ۴۹۳ طهارت قلب
 ۴۹۴ چرا درباره حجاب چنین دقتی می‌شود؟، نگاه نامحرم
 ۴۹۵ حضرت زهرا (ع) و تابوت
 ۴۹۷ ۸۴، عفت، آنچه به عفت می‌انجامد
 ۴۹۸ از دستاوردهای عفت، بهترین نوع عفت
 ۴۹۹ از برترین اعمال آدمی
 ۵۰۰ ۸۵، چشم فرو بستن، پیامدهای شوم نگاه ناپاک
 ۵۰۱ دستاوردهای چشم از حرام بستن
 ۵۰۲ آنچه به چشم فرو بستن کمک می‌کند، بازدارنده درونی و برونی علیه محرمات
 ۵۰۳ قبض و بسط بازدارنده‌های گناه
 ۵۰۴ نگاه، پنجره‌ای به گناه
 ۵۰۶ ۸۶، شرافت و بلند مرتبگی، شریف کیست؟
 ۵۰۶ برترین شرف
 ۵۰۷ شرف و مقام بلند آخوند خراسانی، شرف و بلند مرتبگی جابر جعفری
 ۵۰۸ شیردهی با وضو، وای اگر فتوا دهند
 ۵۱۰ ۸۷، غیرت و حمیت، غیرت در آینه روایات
 ۵۱۱ زیاده روی در غیرت، چرا فانوس را خاموش کردید؟، غیرت حسینی (ع)
 ۵۱۳ هر چه دارم همراه می‌برم، غیرت ابراهیمی
 ۵۱۶ ۸۸، عزّت نفس، از نشانه‌های عزّت
 ۵۱۷ آنچه آدمی را به عزّت می‌رساند، تکه‌ای از سکه‌ای
 ۵۱۹ شاه در محضر عالم
 ۵۲۰ عزّت سید هاشم هیزم فروش
 ۵۲۱ ۸۹، ذلّت و خواری، عوامل ذلّت
 ۵۲۲ دستاوردهای نپذیرفتن ذلّت

۹۰. ترس و امید ۵۲۳
- ترس به مقدار معرفت به خدا ۵۲۴
- ترس و امید مؤمن . صفات امیدوار ترسا ۵۲۵
- پیامدهای ترس از خدا و امید به او ۵۲۶
- مرگ مستی آور ۵۲۸
- کوه سرمست ۵۲۹
- هیبت خداوندی ۵۳۰
- از سلطان نمی ترسم ۵۳۱
- پناهگاهی جز خدا نیست ۵۳۲
۹۱. خوش گمانی و بدگمانی به خدا و مردم ۵۳۳
۹۲. راضی بودن به قضای الهی ۵۳۵
- آنچه به رضایتمندی می انجامد ۵۳۶
- آنچه رضا در پی دارد . از دستاوردهای راضی بودن به قضای الهی ۵۳۸
- دیدار با فرشتگان . من بنده ام . ولید و نایب ۵۳۹
۹۳. ناامیدی از رحمت الهی ۵۴۰
- کسی را از رحمت خدا ناامید مکن ۵۴۱
- شصت سید را کشتیم ۵۴۲
۹۴. صبر و شکیب . گونه های صبر . از دستاوردهای صبر ۵۴۳
- برترین صبر ۵۴۵
- پاداش شکیبایی ۵۴۶
- نشانه های شکیباییان . شاخه های صبر ۵۴۸
- صبر امام حسین علیه السلام و خاندانش ۵۴۹
- در جایگاه شکیباییان ۵۵۴
- همدم عیسی . پیروزی زودیاب ۵۵۶
۹۵. بی تابی (خزع) . پیامدهای بی تابی ۵۵۷
- گریه و بی تابی بر امام حسین علیه السلام مستحب است ۵۵۸
۹۶. شکر و سپاس ۵۶۱
- ناسپاسی بندگان ناسپاسی خداست ۵۶۲
- حق شکر مرا به جای آور . ایمان صبر است و شکر ۵۶۳
- شکر گزاری در همه حال ۵۶۴
۹۷. نعمت . موجبات فزونی نعمت ۵۶۶
- موجبات زدایش نعمت . لقمه و آزادی ۵۶۷
- نجات . نعمت همسر خوب ۵۶۸
- نعمت زیارت عاشورا ۵۶۹
۹۸. دعا ۵۷۱
- فقط مرا بخوانید . فضل و برتری دعا ۵۷۲
- دعا در گشایش و قبل از نزول بلا . شرط های دعا ۵۷۳
- موانع اجابت ۵۷۵
- دعای مستجاب؟ ۵۷۷
- برای این گروه دعا مکن . تأثیر دعا . سوز سوزنده و سازنده ۵۷۸

۵۷۹	دستِ شفاء، چشمِ نیاز، افعیِ راهنمای گنج
۵۸۰	نمونه‌هایی از دعا‌های مختلف
۵۸۲	۹۹. عبادت، انواع عبادت
۵۸۴	شروط عبادت
۵۸۶	از دستاوردهای عبادت، عبادتِ پذیرفته نشده
۵۸۷	اموری که در عبادت مؤثر است
۵۸۸	عبادتِ مولا
۵۸۹	چشم اندازی از علی علیه السلام
۵۹۰	شب، گنجینه‌ی پایان، پارسای پای در بند، من بندهام و تو ارباب
۵۹۲	۱۰۰. خشوع و شکسته دلی
۵۹۳	عوامل مؤثر در خشوع، ویژگی‌های انسان شکسته دل و خاشع
۵۹۳	آن که باغش را فروخت
۵۹۴	گریه خورشید در شبی مهتابی
۵۹۶	۱۰۱. یقین و باور، نشانه‌های باورمندان
۵۹۷	مراتب یقین
۵۹۸	یقین، بر چند معنا اطلاق می‌شود، بهشت و جهنم فرادید من هستند
۶۰۰	۱۰۲. شک و تردید، دودلی
۶۰۱	۱۰۳. وسواس و الهام
۶۰۲	درمان وسواس
۶۰۳	وسوسه شیطانی
۶۰۴	۱۰۴. شبهه، در شبهه چه باید کرد؟
۶۰۶	۱۰۵. پارسایی و پرهیز از حرام، از دستاوردهای تقوا
۶۰۷	مراتب پرهیزکاری
۶۰۸	تقوای شیخ
۶۰۹	مرگ با طراوت، هرگز گمان مبر که به یک موی تر شوی
۶۱۰	تقوا در روزگار آهن و فولاد
۶۱۱	۱۰۶. توکل
۶۱۲	از دستاوردهای توکل، توکل ناب
۶۱۳	معجون ششگانه، در کام مرگ
۶۱۵	۱۰۷. خوشحال کردن مؤمن و غم زدایی از او
۶۱۶	از دستاوردهای غم زدایی از مؤمن
۶۱۷	خانه‌ای برای عقده گشایی
۶۱۸	۱۰۸. بی‌آزاری و ملایمت با مردم
۶۱۹	امنیت در پناه کرامت انسانی
۶۲۰	۱۰۹. پستی و فرومایگی، پستی چیست؟
۶۲۰	فرومایه کیست؟
۶۲۲	پست‌ترین مردم
۶۲۳	۱۱۰. تهمت، از پیامدهای شوم تهمت زدن
۶۲۴	جزای آن که راه خیر را ببندد
۶۲۶	۱۱۱. مکر و نیرنگ

- ۶۲۷..... آب در شیر.....
- ۶۲۸..... دزدی برای صدمین بار، استخوان و باران.....
- ۶۲۹..... گور به گور.....
- ۶۳۰..... نیرنگ ابو حنیفه.....
- ۶۳۱..... ۱۱۲. تجسس و لغزش یابی. از پیامدهای تجسس.....
- ۶۳۲..... تجسس حلال. از خودکاو تا دیگرکاری.....
- ۶۳۳..... ۱۱۳. دوستی در راه خدا.....
- ۶۳۴..... محبوب‌ترین مردم نزد خدا.....
- ۶۳۵..... نشانه دوستدار. نشانه‌های خداخواهی.....
- ۶۳۶..... عبادت دوستداران.....
- ۶۳۷..... از دستاوردهای مردم خواهی.....
- ۶۳۸..... راه‌های خداخواهی.....
- ۶۴۰..... از دستاوردهای مهرورزی به خدا.....
- ۶۴۳..... اوج ولایت‌مداری. نمونه‌ای از محبت اهل بیت (علیهم‌السلام).....
- ۶۴۴..... توشل قاسم بن عتباده.....
- ۶۴۵..... قبول عام. دستان سبز مده.....
- ۶۴۶..... تازندهام لب فرو بند. مغناطیس مهر.....
- ۶۴۸..... مهمان نوازی حضرت علی بن موسی الرضا (علیه‌السلام).....
- ۶۴۹..... ۱۱۴. تولی و تبری، حب و بغض.....
- ۶۵۰..... از پیامدهای پیروی از اولیای الهی. با چه کسانی دشمن باشیم؟.....
- ۶۵۱..... منفورترین مردم نزد خدا.....
- ۶۵۴..... ظهر روز عید.....
- ۶۵۷..... ۱۱۵. خیر و شر (خوبی و بدی). راه‌های دست‌یابی به خیر.....
- ۶۵۹..... خیر حقیقی.....
- ۶۶۰..... نیکوکار کیست؟.....
- ۶۶۱..... انسان شروز.....
- ۶۶۲..... آنچه ایجاد شر می‌کند.....
- ۶۶۳..... امداد غیبی. رویارویی اعمال نیک و بد.....
- ۶۶۴..... سگ و جنازه.....
- ۶۶۵..... عمرهای کوتاه.....
- ۶۶۶..... ۱۱۶. حق و باطل. فاصله بین حق و باطل. فاصله بین حق و باطل. آمیختن حق با باطل.....
- ۶۶۷..... باطل چیست؟. تاجی از جنین ولایت.....
- ۶۶۸..... نام هدایت بخش.....
- ۶۶۹..... اسلام در اروپا.....
- ۶۷۰..... گلدسته خون.....
- ۶۷۱..... سزای نافرین.....
- ۶۷۲..... ۱۱۷. مشورت و رایزنی.....
- ۶۷۴..... با چه کسی مشورت کنیم؟. جزای خیانت در مشورت.....
- ۶۷۵..... از که پیروی می‌کنی؟. زیان بزرگ.....
- ۶۷۷..... ۱۱۸. دوستی و برادری.....
- ۶۸۱..... سنجش میزان دوستی.....
- ۶۸۲..... ۱۱۹. همزیستی، معاشرت و مدارا با مردم.....
- ۶۸۸..... دعای امام صادق (علیه‌السلام) برای زائران امام حسین (علیه‌السلام).....
- ۶۹۱..... سلام کردن بر اهل قبور.....

۶۹۴.....	۱۲۰. تقیه.....
۶۹۵.....	تقیه مؤمن آل فرعون.....
۶۹۶.....	تقیه، هنگام خطر.....
۶۹۸.....	از مرگ تا جنون.....
۷۰۰.....	۱۲۱. بلند همتی. از دستاوردهای بلند همتی.....
۷۰۱.....	سکاک و دانش اندوزی.....
۷۰۲.....	علمای ماندگار. مرد بسیار رازآمیز.....
۷۰۳.....	تلاش برای به کاراندازی حافظه.....
۷۰۴.....	همت و توکل.....
۷۰۵.....	۱۲۲. عقل.....
۷۰۶.....	نشانه‌های عاقل.....
۷۰۹.....	دانشمند بی رقیب.....
۷۱۰.....	از حکمت تا عقل.....
۷۱۱.....	ایاز و صندوق جواهرات. میهمان روزه‌دار.....
۷۱۲.....	حق با توست. خردمندی.....
۷۱۴.....	۱۲۳. حکمت.....
۷۱۵.....	از دستاوردهای حکمت.....
۷۱۷.....	تقسیم حکیمانه حضرت علی (ع). فضولی موقوف. حکمت خدا با خلق.....
۷۱۸.....	سؤال قیصر روم.....
۷۱۹.....	شهر بی کاستی. سخت‌تر از سنگ. پاسخ بهلول.....
۷۲۰.....	پادشاه پیاده، دانشمند سواره.....
۷۲۱.....	عیسی و چوپان.....
۷۲۲.....	ارزش حکومت. جای هارون. سخنانی برنده‌تر از شمشیر.....
۷۲۳.....	پند یک دیوانه. منطقی صحیح، از زبان یک دیوانه.....
۷۲۵.....	۱۲۴. دانش اندوزی (تفقه در دین).....
۷۲۶.....	علم چیست؟.....
۷۲۹.....	پرمش، کلید قلعه دانش.....
۷۳۰.....	فقیه کیست؟.....
۷۳۱.....	از فضایل فقیه شدن در دین.....
۷۳۲.....	از دستاوردهای دانش آموزی.....
۷۳۴.....	ضرورت دانش اندوزی.....
۷۳۵.....	آموزش به دیگران.....
۷۳۷.....	پاداش آموزش دانش به دیگران. حق علم و معلم و دانش‌آموز.....
۷۳۸.....	دانش را از چه کسی فراگیریم؟.....
۷۴۰.....	با سختکوشان. با شکوه مثل کوه.....
۷۴۱.....	بر خواب غلبه کن، کامروا می‌شوی. راه اولیاء الله.....
۷۴۲.....	به جای بریدن دست، آن را بوسیدند.....
۷۴۲.....	چرا وقتان را تلف می‌کنید؟.....
۷۴۳.....	تألیف، در تشییع جنازه. غمخیز پر بار.....
۷۴۴.....	علم و عمل.....
۷۴۵.....	جهاد او این گونه بود. سید و کوزه‌گر. در این بیابان چه می‌کنی؟.....
۷۴۶.....	نوشتن در راه. لذت حقیقی. فریاد رسی.....
۷۴۷.....	توفیق قلم به داستان.....
۷۴۸.....	این چنین نماز بخوان. برکت علم.....

- ۷۴۹..... تادم مرگ بیاموز. زگهواره تا گور
- ۷۵۰..... حافظه ابن سینا
- ۷۵۱..... قطره‌ای از دریای دانش امیرمؤمنان ۷
- ۷۵۲..... رهنمودهایی درباره نگارش و تألیف. ارزش نگارش
- ۷۵۴..... ۱۲۵. جهل و نادانی. پیامدهای جهل
- ۷۵۵..... نادان کیست؟ از نشانه‌های نادان
- ۷۵۶..... نادان‌ترین مردم
- ۷۵۷..... عالمی بین نادانان. علت نابینایی محمد بن زکریای رازی
- ۷۵۸..... مجرم
- ۷۵۹..... ۱۲۶. حماقت و نادانی. ویژگی‌های احمق
- ۷۶۰..... دوستی با احمق
- ۷۶۱..... احمق‌ترین مردم
- ۷۶۲..... همسایه بهودی
- ۷۶۳..... پنجاه ضربه شلاق. پیامد حماقت
- ۷۶۴..... احمقی با الاغ‌ها
- ۷۶۵..... ۱۲۷. عادت. خود را به این چیزها عادت بده
- ۷۶۷..... ۱۲۸. قهر کردن
- ۷۶۸..... ۱۲۹. خصومت و دشمنی. پیامدهای دشمنی
- ۷۶۹..... ۱۳۰. نفس پرستی. از پیامدهای پیروی از هوای نفس
- ۷۷۱..... بازدارنده‌های نفس پرستی
- ۷۷۳..... هوای نفس ستمگران
- ۷۷۲..... ۱۳۱. لهر
- ۷۷۵..... از پیامدهای لهر
- ۷۷۷..... ۱۳۲. فتنه (آزمایش و امتحان)
- ۷۷۸..... موارد آزمون الهی. بازدارنده‌ها
- ۷۷۹..... ۱۳۳. سفاهت (کودنی و ابلهی). از پیامدهای سفاهت
- ۷۸۰..... چگونگی برخورد با سفیه
- ۷۸۱..... ۱۳۴. فرومایگی. آثار هم نشینی با فرومایگان
- ۷۸۲..... ۱۳۵. سرکشی، ستم و تجاوز (بغی). از دزدی تارياست
- ۷۸۳..... کیفر ستمکاران
- ۷۸۴..... ۱۳۶. ظلم و ستم
- ۷۸۵..... ستم سه گونه است
- ۷۸۶..... از پیامدهای ستمگری
- ۷۸۷..... وظیفه مادر برابر ستم چیست؟
- ۷۸۸..... یاور ستمگران مباش
- ۷۸۹..... یاری ستمدیده. دعای ستمدیده
- ۷۹۰..... خدایم خواب است. رقیه علیها السلام دختر حضرت امام حسین علیه السلام
- ۷۹۱..... همکاری با ستمگران
- ۷۹۲..... کبکی که گواهی داد
- ۷۹۳..... با شمشیر خویش مُردن
- ۷۹۵..... آرزوی حاکم ستمگر
- ۷۹۶..... فهرست منابع

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از ستایش و نیایش به درگاه خداوندی و درود و سلام به پیشگاه مقدس آسمانی معصومان و کرنش فروتنانه به محضر مولای تمامی زمینیان و زمانیان حضرت حجت و شکرگزاری از منجم بی انباز و پروردگار حکیم که توفیق رفیقم کرد و این کتاب شرافتمدار را به زبان شکرین فارسی برگرداندم.

نکته‌هایی چند از سر ضرورت و بایستگی به عرض شریف خوانندگان می‌رسانم: از ضرورت آموزش در مکتب عصمت گفتن و به مطالعه این کتاب فراخواندن، توضیح واضح است؛ زیرا همه باورمندان و مؤمنان می‌دانند که فراگیری دانش‌های اهل بیت (علیهم‌السلام) و متون حدیثی یک بایسته قطعی است و همه ما شیعیان به این آموزه‌های تابنده نیازمندیم. این کتاب بی تردید از همین مقوله است و در آن دانش‌واژه‌های اخلاقی فرمان‌های مربوط به خوی اسلامی و آدابی که هر مسلمانی بدان‌ها نیازمند است، آمده است. شیوه نگارش این کتاب بر پایه آسان‌فهمی و دریافت صریح و سریع است و پس از معرفی موضوع، در قرآن و سخن و حیاتی معصومان (علیهم‌السلام)، به قدر ضرورت توضیح‌هایی هر چند موجز و کوتاه آمده و پس از آن داستان‌هایی از تاریخ و عالمان دین که آینه‌داران آیین‌اند، آمده است تا آن آموخته‌ها جذاب‌تر شود.

گاه موضوع‌هایی هر چند کمیاب در این کتاب مطرح شده‌اند که اساساً زیر مجموعه اخلاق نمی‌باشند ولی با آن بیگانه نیستند. آوردن این موضوع‌ها برای کامل کردن بحث است.

از سویی هدف اساسی آموزاندن به نوآموزان است نه پژوهیدن دقیق علمی، لذا به نظر بلااشکال و حتی ضروری می‌نمایند.

در برگردان روایات تلاش عمده این بوده است که مطالب آسان فهم باشند لذا از آوردن واژگان نارسا و ادبیانه پرهیز کرده‌ایم.

البته در ترجمه آیات قرآنی بیش از هر چیز به ترجمه استاد محمد مهدی فولادوند نظر داشته‌ایم که به نظر رساتر آمده است.

گفتیم که مخاطب کتاب، نسل نواندیش و نوآموز است، پس کلیه بحث‌های فکری و آموزه‌های دشوارفهم اخلاقی و استدلال‌های خردمندانه و منطقی در این کتاب راه نیافته‌اند و علاقمندان را حواله می‌دهیم به آثاری چون جامع السعادات که سخت‌خواندنی و بی‌مانند است.

در داستان‌هایی که در پایان فصل‌های نیمه اول آمده است، برخی تمثیل‌ها آمده است که ظاهراً تأثیرگذار می‌باشند و برای تفهیم موضوع ضرورت دارند.

در نیمه دوم کتاب که بخش آداب و کنش مذهبی است برپایه آموزه‌های روایی و سنت معصومان علیهم‌السلام کلیه رفتارها، ذکرها، نیایش‌ها و بایسته‌های عملی آدمی در جامعه گردآوری شده‌اند و به برخی دعا‌های مأثور و ریشه دار در سخن معصومان اشاره شده است که عمدتاً برای خلق روحیه عبودیتی در انسان و تعمیق ارتباط او با خدای بنده‌نواز است.

به خوبی می‌دانید تنها دین آسمانی کامل، که تمامی جوانب حیات آدمی را دربر می‌گیرد، اسلام است. اسلام برای دوران پیش از جنین تا پس از مرگ راهبردهایی عملی به دست داده است و بیشتر آنها تحت عنوان آداب اسلامی در متون روایی آمده است. بخش دوم کتاب فراهم آمده آنهاست.

در اینجا به رسم سپاس گذاشتن و تقدیر از همکاری که در انتشار این کتاب مرا یاری کرده‌اند، یاد می‌کنم و برایشان کامیابی این جهانی و آن جهانی را آرزو می‌کنم:

عضو محترم هیئت محمد امین که در سامان یافتن تمام کتاب از ترجمه تا انتشار و توزیع مددگری کردند.

آقای محمد خنیفر زاده به خاطر نگاه ویراستارانه به کتاب و آقای علی کریلانی و آقای عباس جعفری که حروف زنی رایانه‌ای را انجام داده‌اند و تا مرحله صفحه‌پردازی نهایی با شکیبایی حوصله کردند و دوستان عزیزی که در منبع‌یابی روایات با شتاب و دقت، متون اسلامی را کاویدند.

در پایان به پاسداشت رسم دیرینه مؤلفان و مترجمان اسلامی خوش داشتم این تلاش عاجزانه و فروتنانه را به نرگس گلستان محمدی و سوسن بوستان احمدی، مادر مولایمان امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) حضرت فرجس خاتون پیشکش کنم تا یگانه فرزندان عدالت‌گستر او به بنده و دوستانی که باورم بوده‌اند عین عنایتی کند و به مهر و مدد بنوازد.

ولله الحمد اولاً و آخراً.

سید صادق شفقانی زاده

قم / تابستان ۱۳۸۳ شمسی

درآمد

آموزه‌های دینی و سعادت آدمی: بی‌تردید آموزه‌های دینی بهترین راه خوشبختی و سعادت‌مندی آدمی و دور ساختن او از رذیلت‌ها و پیامدهای آن، اعم از رنج‌ها و بیماری‌های جسمی و روحی و اجتماعی، می‌باشد.

خدای سبحان به مصلحت و نیاز انسان داناتر است: تمامی آموزه‌های دینی از انبیا - که خدا آن‌ها را برای شادکامی بشریت و رساندن پیام آفریدگار به آفریدگان برانگیخته است - دریافت می‌شود و او به نیاز آدمی آگاه‌تر است. پس می‌توان چنین دریافت کرد که هر آموزه‌ای که خاستگاه آن خدای سبحان نباشد و از راه انبیا به ما نرسیده باشد، به تباهی می‌انجامد زیرا از خردی خُرد و اندیشه‌ای محدود برخاسته است.

ادیان آسمانی و فضیلت: تمامی ادیان آسمانی به ترک هر رذیلت و پلشتی و پیروی از فضیلت و نکویی دعوت کرده‌اند. اسلام آخرین و کامل‌ترین دین آسمانی نیز از راه تأکید بر پیام قرآنی - که سخن خدای سبحان است - و زبان و شیوه خاتم پیامبران حضرت محمد ﷺ و امامان معصوم علیهم‌السلام به پیروی از فضایل و ترک رذایل فرمان داده است.